

Interview

Zevalt met de deur in huis. De jassen zijn nog niet uit of: „Hebben jullie *Trouw* van vanochtend gezien? Harm Brouwer wil een maatschappelijk debat over de rol van burgers bij de opsporing van misdrijven. Peter R. de Vries heeft goed werk geleverd”, zegt hij. Hij is gek geworden. Als baas van het Openbaar Ministerie had hij zich moeten distantiëren van die uitzending. Maar hij wil zelf ook graag criminele burgerinfiltranten kunnen inzetten, en hij hoopt door de actie van De Vries het tijt mee te krijgen.”

Strafrechtsadvocate Bénédicte Fiqc (50) maakt zich wel vaker kwaad, vooral als in haar ogen de zuiverheid van het recht in het geding is. Over haar cliënt Marcel T., die de moord op de linkse activist Louis Sévéke heeft bekend en die kort na dit interview terechtstaat, wil ze niets zeggen. Later in het gesprek, bij haar thuis, vertelt ze dat zijzelf in elke zaak de regie wenst te hebben bij het bepalen van de verdedigingsstrategie. Dat is als het weer over Joran van der Sloot gaat. De kwestie zit haar hoog. „Peter R. de Vries is met een heel team volwassen mensen bovenop die jongen gedoken, een adolescent nog, die ten tijde van de verdwijning van Natalee Holloway minderjarig was. Dus als hij ooit nog vervolgd gaat worden, is het minderjarigenstrafrecht op hem van toepassing. Daar hoort een strafproces achter gesloten deuren bij. Het tegenovergestelde is nu gebeurd: de privacy van deze jongen is ernstig geschonden en hij is door opperrechter Peter R. de Vries ten overstaan van zeven miljoen kijkers voor de komende tien jaar gebrandmerkt als psychopaat. In Nederland, in de VS en op Arabië zal hij geen leven hebben.”

„Wat ik eng vind, is dat mensen steeds minder geneigd zijn om het oordeel van de rechter te accepteren. Dat geldt niet alleen bij Joran van der Sloot, maar je ziet het bijvoorbeeld ook in de zaak Lucia de B., en in de zaak van Ernest Louwes is het nog duidelijker. Hij is tot twee keer toe onherroepelijk veroordeeld, ik weet niet hoeveel rechters zich erover hebben uitgelaten, en toch beschuldigt Maurice de Hond een ander. „Als strafrechtsadvocaat weet ik hoe ingewikkeld het is om een zaak op zijn merites te beoordelen. Meestal zijn de dingen niet zoals ze oppervlakkig bezien lijken. De pers brengt uit het hele dossier maar een fractie van wat zich in werkelijkheid heeft afgespeeld, en voor een krant als *De Telegraaf* wordt die fractie ook nog eens op een higerige manier gepresenteerd. Natuurlijk heb je gerechtelijke dwalingen, zoals in de Schiedamscher Parkmoord en de Putsch moordzaak. Maar daarmee is niet gezegd dat de burger zaken zelf beter kan beoordelen. Wij kennen in dit land geen lekenrechtspraak, en dat moet wat mij betreft zo blijven.”

De school is uit, dochter van dertien waait binnen met een stoet vriendinnen. Even later arriveert ook de zoon van elf met vriendjes. De ruwharige tchels Piet en Kees schuip ze op in de garage, vanwege hun gebi, maar als ze ontsnappen neemt ze de grootste la-waaischopper (Piet) op schoot.

In het normale dagelijkse leven overheerst bij Fiqc de Limburgse konformiteit en vindt ze zich zelden op de grens over de bezuiniging van tien miljoen op de financiering rechtshulp, en van af 2009 nog eens vijftig miljoen, maakt ze zich grote zorgen. „Het is een schandalige en domme bezuiniging. Ik kon natuurlijk wel mijn sociale advocaat en mijn advocaat voor pro deo-zaken, het is ongevraagd de helft van mijn praktijk. Ik doe de zogenaamde 'extra bewerkelijke zaken', en op de vergoedingen daarvoor is absurd te betalen. De Raad voor de Rechtsbijstand, die de Tarieven bepaalt, rekent voor het lezen van dossiers drie pagina's per minuut. Een dossier van tweeduizend pagina's word je dus geacht in elf uur te lezen. Terwijl ik soms al tien uur met mijn stem spreke, tot de lidwoorden aan toe. Ook het contact met de familie van de verdachte wordt bijvoorbeeld niet meer vergoed.”

„Van de verdachten in voorlopige hechtenis is vijfennegenveertig procent arbeidsloos, en een pro deo-advocaat, dus het gaat echt niet om een handjevol arme sloechers. Ga maar na, mijn gewone tarief is 250 euro per uur en daarmee ben ik nog lang niet de duurste. Dat kunnen niet veel mensen betalen. Bij vermoedende crimineel wordt door justitie beslag gelegd op hun bezittingen, dus die kunnen evenwel uit eigen zak hun verdediging betalen. Willem Holleeder heeft ook een pro deo-advocaat. Maar wat gaat

„Zit niet te lullen, je hebt het gewoon gedaan.”

Strafleiter Bénédicte Fiqc is dol op het verdedigen van ontspoorde medeburgers. „Wat ik eng vind is dat mensen steeds minder het oordeel van de rechter accepteren.”

Brigit Kooijman

Jan Meeus

er nu gebeuren? Alleen onvullen advocaten die het vak moeten leren zullen nog bereid zijn om pro deo-zaken op zich te nemen, en in veel gevallen zal de cliënt het gevoel hebben dat hij niet goed verdedigd is. Hij gaat in beroep, ook als die zaak eigenlijk rond is. Zonde van het geld.”

Het is van dezelfde kortsichtigheid als de roep om hogere straffen, meent Fiqc. „Als je wilt scoren op het front van veiligheid, is het veel effectiever om mensen af te houden van redivie. Iemand die tien jaar binnen heeft gezeten, komt erbitterd en gefrustreerd weer naar buiten. Zeker nu er door het ernstig versoberde gevangenisregime niets meer met mensen gebeurt. Als gedetineerden om wat voor reden dan ook niet willen of kunnen werken, zitten ze 23 uur achter de deur. Dat was vroeger heel anders, toen konden ze uren per dag buiten hun cel verkeren. Daarbij zitten ze sinds een paar jaar verplicht met twee op een cel, wat door veel gedetineerden als zwaar wordt ervaren. En aan resocialisatie, voorbereiding op de terugkeer in de maatschappij, wordt niets meer gedaan.”

Piet en Kees slaan aan. Fiqcs partner Dorine Hermans, historica en journaliste, arriveert met de fiets. Of zij nog een vraag kan beantwoorden, gaat ze. Misschien deze: Spreukel Fiqc met haar welens over emotioneel-moedelijke zaken, om haar hart te luchten? Hermans: „Zelden. Bénédicte heeft sowieso heel weinig aandacht nodig voor zichzelf. En ze kan het werk goed achter zich laten. Als ze thuiskomt, trekt ze haar schoot aan en gaat aardappels schillen. Dan is ze Mien met de aardappels.”

Fiqc werkt al tweentwintig jaar als advocaat, sinds 1992 bij het Amsterdamse kantoor Meijering, Van Kleef, Fiqc en Van der Werf. Ze groeide met drie zusjes op in het Zuid-Limburgse Heuveland, in het gehucht Schweiberg. Haar vader was burgemeester, haar moeder een Frans sprekende Belgische, uit Brugge. In eerste instantie was ze de enige vrouw in de advocatuur zoals nu erveven. Tijdens haar studie rechten in Groningen heeft ze voornamelijk gefeest. Pas op het moment dat ze ging werken als advocaat, sloeg de vonk over. „Het is maar het verhaal, Dorine Hermans vertelt echter dat er in haar jeugd wel degelijk al tekenen waren. „Toen ze een jaar of zes was, werd Bénédicte 'advocaatje' genoemd. Ze draagde haar zusjes uit om fouten dingden te doen, en als ze dan straf kreeg, ging ze hen verdedigen.”

Lukt het Fiqc om een veeleisende baan te combineren met een gezin? „Iedereen op mijn kantoor vindt het belangrijk om een normaal leven te hebben. We hechten allemaal erg aan ons privéleven, onze kinderen, onze partners. En we willen plezier hebben. We hebben onvoorstelbaar veel lol op kantoor. Ik werk zelden of nooit in het weekend, en s 'avonds al helemaal niet. Ik wil niet alleen maar advocaat zijn in het leven, ik wil ook mens zijn. Ik bekwam mijn gezinnen ultieme goed. Dat ik van nature heel lui ben, helpt daarbij. Ik zal bijvoorbeeld niet snel een klant annemen die gedi-

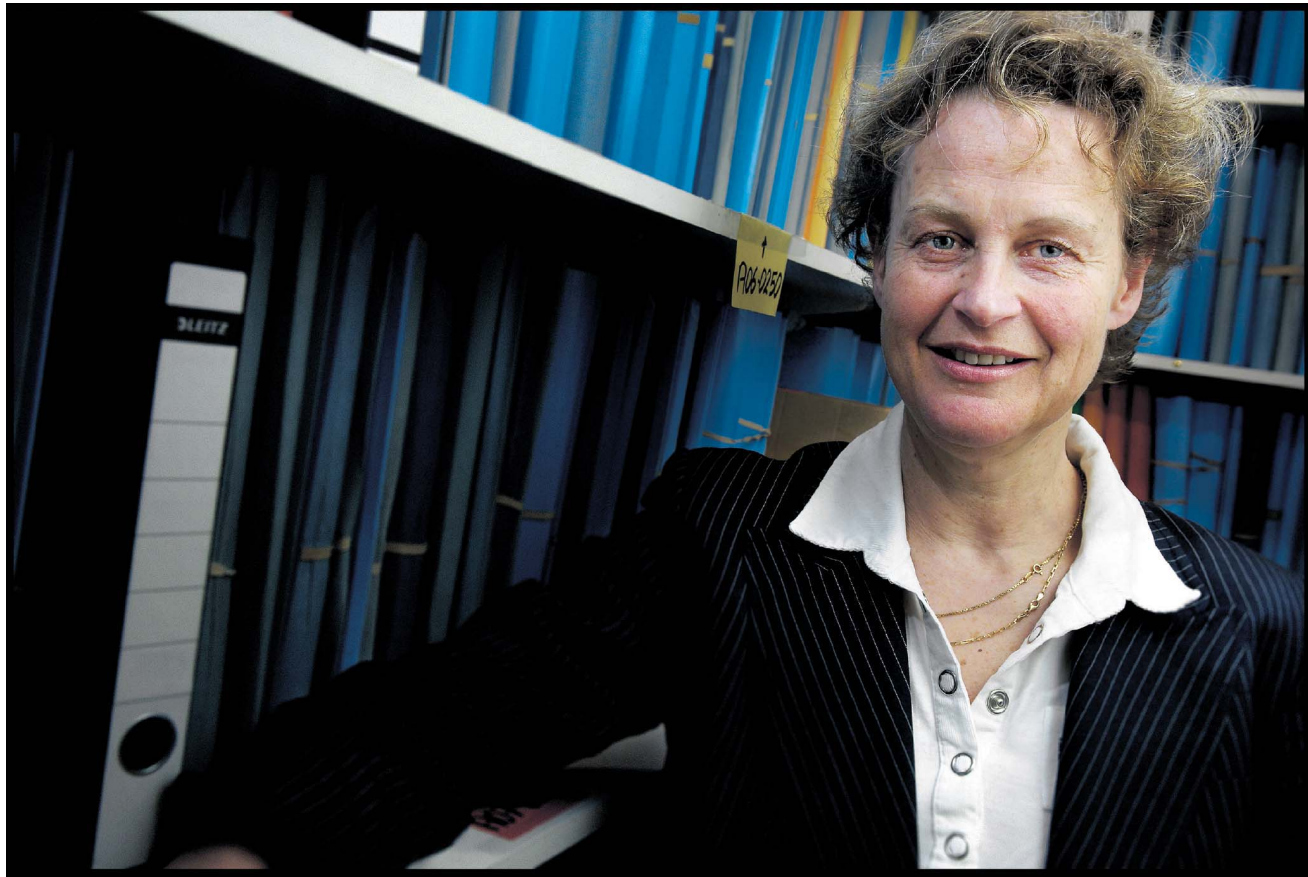

Foto Bram Buiel

neerd zit in Amelo. Dan moet het echt een bijzonder interessante zaak zijn, anders zeg ik zonder toezicht dat ik me te ver, in het oosten van het land heb je ook uitstekende advocaten. Vroeger verkocht ik al mijn persoonlijke goederen aan mijn zusjes, om geen huishoudelijke klussen te hoeven doen. We hadden steeds een familie van juristen, lange tijd woensdags erop dat ze een carrière in de advocatuur zou nastreven. Tijdens haar studie rechten in Groningen heeft ze voornamelijk gefeest. Pas op het moment dat ze ging werken als advocaat, sloeg de vonk over. „Het is maar het verhaal, Dorine Hermans vertelt echter dat er in haar jeugd wel degelijk al tekenen waren. „Toen ze een jaar of zes was, werd Bénédicte 'advocaatje' genoemd. Ze draagde haar zusjes uit om fouten dingden te doen, en als ze dan straf kreeg, ging ze hen verdedigen.”

Lukt het Fiqc om een veeleisende baan te combineren met een gezin? „Iedereen op mijn kantoor vindt het belangrijk om een normaal leven te hebben. We hechten allemaal erg aan ons privéleven, onze kinderen, onze partners. En we willen plezier hebben. We hebben onvoorstelbaar veel lol op kantoor. Ik werk zelden of nooit in het weekend, en s 'avonds al helemaal niet. Ik wil niet alleen maar advocaat zijn in het leven, ik wil ook mens zijn. Ik bekwam mijn gezinnen ultieme goed. Dat ik van nature heel lui ben, helpt daarbij. Ik zal bijvoorbeeld niet snel een klant annemen die gedi-

„Wij kennen in dit land geen lekenrechtspraak en dat moet zo blijven”

ker verdedigen, hè? 'Nee', zei ik. 'Dat kind ga bij-zonder interessante zaak zijn, anders zeg ik zonder toezicht dat ik me te ver, in het oosten van het land heb je ook uitstekende advocaten. Vroeger verkocht ik al mijn persoonlijke goederen aan mijn zusjes, om geen huishoudelijke klussen te hoeven doen. We hadden steeds een familie van juristen, lange tijd woensdags erop dat ze een carrière in de advocatuur zou nastreven. Tijdens haar studie rechten in Groningen heeft ze voornamelijk gefeest. Pas op het moment dat ze ging werken als advocaat, sloeg de vonk over. „Het is maar het verhaal, Dorine Hermans vertelt echter dat er in haar jeugd wel degelijk al tekenen waren. „Toen ze een jaar of zes was, werd Bénédicte 'advocaatje' genoemd. Ze draagde haar zusjes uit om fouten dingden te doen, en als ze dan straf kreeg, ging ze hen verdedigen.”

Lukt het Fiqc om een veeleisende baan te combineren met een gezin? „Iedereen op mijn kantoor vindt het belangrijk om een normaal leven te hebben. We hechten allemaal erg aan ons privéleven, onze kinderen, onze partners. En we willen plezier hebben. We hebben onvoorstelbaar veel lol op kantoor. Ik werk zelden of nooit in het weekend, en s 'avonds al helemaal niet. Ik wil niet alleen maar advocaat zijn in het leven, ik wil ook mens zijn. Ik bekwam mijn gezinnen ultieme goed. Dat ik van nature heel lui ben, helpt daarbij. Ik zal bijvoorbeeld niet snel een klant annemen die gedi-

Bénédicte Fiqc

1958 Geboren in Goirle, Noord-Brabant, opgegroeid in Schweiberg (Zuid Limburg).

1986 Afgestudeerd als meester in de rechten in Groningen, in dienst bij het Amsterdamse kantoor Van Asperen, De Roos en Pen.

1992 Oprichting eigen advocatenkantoor met Meijering, Seegers en Van Kleef. Bekende zaken:

1996 'Balpenzaak': Leidse student die beschuldigd werd van moord op zijn moeder

2002 Willem van E., verdacht van de moord op drie prostituties in Groningen

2002 Martin van der P., alias 'Polletje', in de zaak rond de moord op vier mannen in de Haarlemse club Esther

2007 Veerlein Nomads die werden verdacht van de moord op drie leden van hun Limburgse motorclub

2008 Marcel T., verdacht van de moord op de Nijmeegse activist Louis Sévéke

voelde toen hij die buurman vermoorde, die maar niet doodging. 'Helemaal niks', zei hij. Hij had geen gevoel meer, dat was vernietigd in zijn vroeger jeugd.”

De ene keer is het moeilijker dan de andere om zich in haar cliënt te verplaatsen, vertelt Fiqc. Het lukt ook niet altijd. „Dat is het mysterie van het leven, waarom het bij sommige mensen zo vreselijk mis kan gaan, terwijl daar geen aanwijsbare oorzaak voor is. Ze hebben geen aantoonbare psychiatrische aandoening, ze hebben geen nare dingen meegemaakt in hun vroeger jeugd, en toch komen ze tot de meest gruwelijke strafbare feiten.”

„Het gebeurt wel eens dat ik helemaal niets heb met een cliënt. Dat is lastig, want er moet op zijn minst een 'werkklík' zijn. Soms draag ik de zaak dan hebben, ga ik bijvoorbeeld geen getuigen oproepen die mogelijk belastende verklaringen

„Ik praat vaak met cliënten over wat ze hebben gedaan, en dan zeg ik ze ronduit wat ik daarvan vind. Soms zeg ik ook tegen een cliënt

die veroordeeld is dat hij die straf gewoon verdiend heeft. Kort geleden heb ik een jongeman bijgestaan, een recidivist, die ernstige strafbare feiten pleegde. Ik zou hem in hoger beroep verdedigen. Wéér wilde hij eronderuit komen, terwijl ik wist dat hij het gedaan heeft. Dus ik zeg tegen die jongen: 'Zit niet te lullen, je hebt het gewoon gedaan.' Hij zegt: 'Ja, ik heb het gewoon gedaan.' Oké, toen konden we verder praten. 'Heb jij nu niet eens genoeg van dit kutleven?' vraag ik. 'Bewijs me dat je er genoeg van hebt, en zeg in de rechtszaal dat je het gedaan hebt.' En die jongen zegt tegen de rechter: 'Ik heb Het gedaan. Dat vond ik een mooi moment.’

„Eist ze van haar cliënten dat ze haar de waarheid vertellen? Wil ze altijd weten of ze het gedaan hebben? Fiqc: „Wel als het van invloed kan zijn op de verdediging. Als ik weet dat ze het gedaan hebben, ga ik bijvoorbeeld geen getuigen oproepen die mogelijk belastende verklaringen

„Weet je dat ik wel eens denk dat ik getag wordt? Ik heb geen aanwijzingen dat het echt zo is, maar het is triest dat ik alleen al die gedachte kan koesteren. Het idee dat iemand mij zou kunnen wantrouwen vind ik verschrikkelijk, dat had ik als kind al. Het is een van de allergeenste beledigingen die ik me kan voorstellen. Ik ben geen boodschappenmeisje van mijn cliënten. Ik ben gewoon advocaat.”

„Thuis is ze Mien met het schort en de aardappels”

Advocate Bénédicte Fiqc over berechting door de media en bezuinigingen op de rechtshulp

kunnen aflagen. Maar ik hoef het niet altijd te weten. Soms is het zelfs beter van niet. Ik probeer wel een vertrouwensband te scheppen met de cliënt om te ontdekken hoe hij tot zijn daad is gekomen.”

Meestal zijn het eenlingen Fiqcs cliënten. Ze vestigde haar naam met de 'balpenzaak', waarbij een jongen verdacht werd van de moord op zijn moeder. Hij zou haar gedood hebben met een door een kruisboog afgeschoten Bic-pen. De verdachte werd in hoger beroep vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs.

De ontsporingen van een individu boeien Fiqc meer dan de georganiseerde misdaad. Toch verdedigt ze momenteel de meest gezochte onderverdedigingsfiguur van Nederland: Dino S., volgens justitie een van de verwoelddingen van Heineken-voorzitter Willem Holleeder. Het blijkt een principezaak te zijn voor haar. Ze maakt zich grote zorgen, zegt ze, over de hand-dewelving van sommige officieren van justitie.

„Er zijn een paar *crimofiliers* die er persoonlijk zo op gebeten zijn om bepaalde mensen achter de deur te krijgen, dat ze zich niet meer breken om de eerlijkheid van het proces, met het risico dat een onschuldige wordt veroordeeld. De waarheidsvinding moet altijd prevaleren. Het Openbaar Ministerie hoort zich magistraatlijk te gedragen, te strijden met open vizier. Maar in plaats daarvan bedenken ze zich van smerige trucs en gedragen ze zich net zo boedijg als de boeven die ze willen vangen.” „Mijn kantoorgenoten en ik worden regelmatig gebeld door de politie met de mededeling dat een van onze cliënten op een dodenlijst staat. Dat lijkt een aardige geste, maar als je de verdunde informatie vandaan komt of waar die cliënt dan precies voor moet oppassen, krijg je niets te horen. Wat denken ze nou? Dat ik na zo'n tip op mijn fiets stap naar mijn cliënt, zodat ze weten waar hij zit?”

Wat ze bedoelt met 'boefachtig', illustreert Fiqc met een verhaal dat haar kantoorgenoot Nico Meijering overkwam in de veelbesproken zaak rond de lekken-de rechercheur Sjaak K. „Een cliënt van Nico, Hans van E., werd ervan verdacht betrokken te zijn bij het lekken van vertrouwelijke politie-informatie die hij gekregen zou hebben van Sjaak K. Bij het Openbaar Ministerie ontstond

„Mijn kantoorgenoten en ik worden regelmatig gebeld door de politie met de mededeling dat een van onze cliënten op een dodenlijst staat. Dat lijkt een aardige geste, maar als je de verdunde informatie vandaan komt of waar die cliënt dan precies voor moet oppassen, krijg je niets te horen. Wat denken ze nou? Dat ik na zo'n tip op mijn fiets stap naar mijn cliënt, zodat ze weten waar hij zit?”

„Mijn kantoorgenoten en ik worden regelmatig gebeld door de politie met de mededeling dat een van onze cliënten op een dodenlijst staat. Dat lijkt een aardige geste, maar als je de verdunde informatie vandaan komt of waar die cliënt dan precies voor moet oppassen, krijg je niets te horen. Wat denken ze nou? Dat ik na zo'n tip op mijn fiets stap naar mijn cliënt, zodat ze weten waar hij zit?”

„Weet je dat ik wel eens denk dat ik getag wordt? Ik heb geen aanwijzingen dat het echt zo is, maar het is triest dat ik alleen al die gedachte kan koesteren. Het idee dat iemand mij zou kunnen wantrouwen vind ik verschrikkelijk, dat had ik als kind al. Het is een van de allergeenste beledigingen die ik me kan voorstellen. Ik ben geen boodschappenmeisje van mijn cliënten. Ik ben gewoon advocaat.”